

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกร ในเขตอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยตามหัวข้อดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการอบรมการทำบัญชีครัวเรือน ในเขตอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

อำเภอคอยสะเก็ด เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางตอนกลางของจังหวัด โดยแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 14 ตำบล 112 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลเชิงคอย ตำบลสำราญราษฎร์ ตำบลสันปูเลย ตำบลแม่คือ ตำบลหลวงเหนือ ตำบลตลาดใหญ่ ตำบลป่าป้อ ตำบลแม่ฮ้อยเงิน ตำบลสง่าบ้าน ตำบลแม่โป่ง ตำบลป่าลาน ตำบลป่าเมี่ยง ตำบลตลาดขวัญ และตำบลเทพเสด็จ จำนวนประชากรรวม 64,080 คน เป็นชาย 31,237 คน เป็นหญิง 32,843 คน มีครัวเรือน 21,987 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ที่สำคัญได้แก่ ข้าว กระเทียม หอมแดง ถั่วเหลือง ลำไย มะม่วง พืชผัก ชา และกาแฟ มีรายได้เฉลี่ย 35,158 บาทต่อคนต่อปี (สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่, 2553; สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่, 2553)

อำเภอคอยสะเก็ดเป็นอำเภอที่มีศักยภาพในการพัฒนาและเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และการลงทุน มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมมากมาย และมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เป็นอำเภอที่มีกลุ่มผู้ผลิตหัตถกรรมหลากหลายกลุ่มที่มีศักยภาพในการแข่งขัน อีกทั้งยังได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยปี พ.ศ. 2553 ระดับ 5 ดาว และ (เทศบาลตำบลคอยสะเก็ด, 2552; ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารและพัฒนางานปกครอง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2552)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

3.1.2.1 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ไม่สามารถระบุจำนวนประชากรผู้ที่เคยได้รับการอบรมการทำบัญชีครัวเรือนได้ ดังนั้นการศึกษานี้จึงใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการไม่ทราบจำนวนประชากร (Infinite population) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542; เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552) ได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 ราย ซึ่งคำนวณได้จากสูตร ต่อไปนี้

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

- n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 P = สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม 50%
 Z = ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด 95% = 1.96
 d = สัดส่วนความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิด 5% = 0.05

การศึกษานี้ทำการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 จากประชากรทั้งหมด ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 5 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแทนค่าจากสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{(0.5)(1-0.5)(1.96)^2}{0.05^2}$$

$$n = \frac{09604}{0.0255}$$

$$= 384.16 \sim 385 \text{ ราย}$$

3.1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง (Sampling)

1) การสุ่มโดยไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling)

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่าง กับกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะไม่ต้องการเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นๆ และไม่ต้องการอ้างอิงถึงลักษณะประชากร (กัลยา วานิชย์บัญชา 2542; เกียรติสุดา ศรีสุข 2552)

2) การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เป็นการสุ่มจากสมาชิกของประชากรเป้าหมายเฉพาะที่สามารถให้ข้อมูลได้ครบถ้วน เพราะเป็นการเลือกตัวอย่างที่มีลักษณะสอดคล้องเหมาะสม และตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552)

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็นและสุ่มแบบเจาะจงจากเกษตรกรในเขตอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 385 ครอบครัว ที่ผ่านการอบรมการทำบัญชีครัวเรือน

3.2 เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

3.2.1 เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมีคำถามทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด คณะผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามตามหลักการบัญชี โดยปรับข้อคำถามให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติในการบันทึกบัญชีของเกษตรกร ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ โดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขในระดับการวัดแบบนามกำหนด (Nominal scales)

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน เช่น ช่วงเวลา สถานที่ ผู้ทำบัญชี โดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขในระดับการวัดแบบนามกำหนด (Nominal scales)

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน การนำบัญชีครัวเรือนมาปฏิบัติของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม และประโยชน์ของบัญชีครัวเรือนโดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขในระดับการวัดแบบนามกำหนด (Nominal scales) ใช้แบบสอบถามที่มีข้อคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยกำหนดค่าเป็นตัวเลข การวัดแบบระดับช่วงหรืออันตรภาค (Interval scale) ใช้แบบสอบถามที่มีข้อคำถามปลายเปิด และข้อเสนอแนะจากเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้แบบสอบถามที่มีข้อคำถามปลายเปิด

3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชี จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ เพื่อสามารถวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษา (รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ภาคผนวกหน้า 98)

3.2.2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับเกษตรกร จำนวน 30 ราย แล้วหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาความสอดคล้องภายในแบบ Cronbach alpha coefficient ในข้อคำถามแบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) และคำถามแบบนามกำหนด (Nominal scales) โดยมีระบบการให้คะแนนดังนี้

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ให้ 1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ตอบ “ใช่”

ให้ 0 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ตอบ “ไม่ใช่”

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ให้ 5 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง”

ให้ 4 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ตอบ “เห็นด้วย”

ให้ 3 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ตอบ “ไม่มีความเห็น”

ให้ 2 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ตอบ “ไม่เห็นด้วย”

ให้ 1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ตอบ “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง”

ตารางที่ 3.1 แสดงค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ค่าความ แปรปรวน	ค่า อัลฟา (Alpha)	จำนวน รายการ
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายรับ	1.30	0.42	0.03	0.8063	7
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายจ่าย	1.17	0.35	0.02	0.7677	7
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเงินสด	1.18	0.35	0.02	0.7290	4
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของบัญชีครัวเรือน	1.14	0.31	1.4	0.8315	5
การปฏิบัติ	1.22	0.39	0.02	0.7470	7
ปัญหาและอุปสรรค	3.44	1.01	0.07	0.8745	6

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมืออยู่ระหว่าง 0.00 – 1.00 ยิ่งใกล้ 1.00 ยิ่งมีความเชื่อมั่นสูงจากแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.740 (ดังแสดงตามตารางที่ 3.1) ซึ่งแปลผลความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บตามแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา 2 ส่วน คือ

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

คือ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มเกษตรกรในเขตอำเภอค้อยสะแกดจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 385 ราย โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 1 - 4 เดือน ซึ่งคณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ติดต่อผ่านผู้นำชุมชนสอบถามการผ่านการอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนของลูกบ้าน เพื่อขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม รวมถึง กำหนด วัน เวลา ที่เหมาะสมเพื่อเข้าไปแจกแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 คณะผู้วิจัยได้ออกไปแจกแบบสอบถาม พร้อมทั้งรื้อรับแบบสอบถามกลับมาด้วยตนเอง (Drop and collect) โดยเริ่มต้นเก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2554

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาลงตารางรหัส (Coding form) และจัดรวบรวมเพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

คือ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ นิตยสาร และเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามในแต่ละส่วนเป็นดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จะเป็นการเลือกตอบเพียงข้อเดียว (Multiple choices) โดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขในระดับการวัดแบบนามกำหนด (Nominal scales) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน จะเป็นการเลือกตอบเพียงข้อเดียว (Multiple choices) เมื่อให้คะแนนจากแบบสอบถามแล้ว จึงทำการรวบรวมคะแนนและใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและการจัดทำบัญชีในประเด็นต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงานในการจัดทำบัญชี และการนำบัญชีครัวเรือนมาปฏิบัติ จะเป็นการเลือกตอบเพียงข้อเดียวจากที่มีให้เลือก 2 ข้อ (Decolonize) และแบบสอบถามปลายปิดโดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขในระดับการวัดแบบนามกำหนด (Nominal scales) เมื่อให้คะแนนจากแบบสอบถามแล้ว จึงทำการรวบรวมคะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) มีระบบการให้คะแนนดังนี้

ค่าคะแนน 1 หมายถึง ใช่

ค่าคะแนน 0 หมายถึง ไม่ใช่

ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงานในการจัดทำบัญชี จะเป็นการเลือกตอบแบบสอบถามปลายปิดโดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขในระดับการวัดแบบระดับช่วง หรือ อินตรภาค (Interval scales) เมื่อให้คะแนนจากแบบสอบถามแล้ว จึงทำการรวบรวมคะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage) และ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีระบบการให้คะแนนดังนี้

ให้ค่าคะแนน 5 สำหรับข้อความที่ตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง”

ให้ค่าคะแนน 4 สำหรับข้อความที่ตอบ “เห็นด้วย”

ให้ค่าคะแนน 3 สำหรับข้อความที่ตอบ “ไม่มีความเห็น”

ให้ค่าคะแนน 2 สำหรับข้อความที่ตอบ “ไม่เห็นด้วย”

ให้ค่าคะแนน 1 สำหรับข้อความที่ตอบ “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง”

ส่วนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจการจัดทำบัญชี คร่าวเรือน กับคุณสมบัติส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและ วิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาและอุปสรรคกับผู้ที่ทำบัญชีกับผู้ที่ไม่ได้ทำบัญชีคร่าวเรือน โดยใช้ตาราง แบบ 2 ทาง (Crosstabs) และใช้การวิเคราะห์ Pearson Chi-Square ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4.2 การแปลผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาแปลความหมายตามช่วงคะแนนของปัญหาด้านต่าง ๆ โดยปรับเกณฑ์มาจากมาตรวัดเจตคติของลิเคอร์ท ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง ไม่มีความเห็น

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง